

I

(Seadusandlikud aktid)

OTSUSED

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU OTSUS nr 1080/2011/EL,

25. oktoober 2011,

millega antakse Euroopa Investeerimispannale ELi tagatis liiduvälistele projektidele antavatest laenudest ja laenu tagatistest tekkida võiva kahjumi puhuks ning tunnistatakse kehtetuks otsus nr 633/2009/EÜ

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

kohaselt kaasa liidu arengukoostöö poliitika eesmärkide edendamiseks vajalike meetmete rakendamisele.

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikleid 209 ja 212,

- (3) Vastavalt EIP põhikirja artiklile 19 tuleb taotlused, mis on esitatud EIP-le otse käesoleva otsuse alusel tehtavate EIP finantstehingute kohta, esitada komisjonile arvamuse saamiseks („EIP rahastamisaotlus”).

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

- (4) Eesmärgiga toetada liidu välistegevust ja selleks, et võimaldada EIP-l oma krediitireitingut mõjutamata rahastada investeeringuid väljaspool liitu, on enamikule EIP tehingutest liiduvälistes piirkondades antud komisjoni hallatav ELi eelarvetagatis („ELi tagatis”).

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ⁽¹⁾

ning arvestades järgmist:

- (5) ELi tagatis kehtestati ajavahemikuks 2007–2011 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta otsusega nr 633/2009/EÜ, millega Euroopa Investeerimispannale antakse ühenduse tagatis ühendusevälistele projektidele antavatest laenudest ja laenu tagatistest tekkida võiva kahjumi puhuks ⁽²⁾.

- (1) Lisaks oma põhiülesandele rahastada investeeringuid Euroopa Liidus on Euroopa Investeerimispank (EIP) 1963. aastast alates teinud finantstehinguid väljaspool liitu, et toetada liidu välispoliitikat. See võimaldab liiduvälistele piirkondadele kättesaadavaid liidu eelarvevahendeid täiendada abisaajate riikide kasuks EIP majandusliku tugevusega. Selliste finantstehingute tegemisega aitab EIP kaasa liidu üldistele juhtpõhimõtetele ning poliitilistele eesmärkidele, sealhulgas nii kolmandate riikide arengule kui ka liidu heaolule maailma muutunud majandustingimustes. Liidu välispoliitikat toetavad EIP finantstehingud tuleks ka edaspidi viia läbi usaldusväärse pangandustava põhimõtete kohaselt.

- (6) Nõukogu 25. mai 2009. aasta määrusega (EÜ, Euratom) nr 480/2009 (välistegevuse tagatisfondi asutamise kohta) ⁽³⁾ loodud välistegevuse tagatisfond („tagatisfond”) tagab liidu eelarve jaoks likviidsuspuhvi EIP finantstehingutest ja muust ELi välistegevusest tuleneda võiva kahjumi vastu.

- (2) Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikli 209 lõikes 3 (koostoimes selle artikliga 208) sätestatakse, et EIP aitab oma põhikirjas esitatud tingimuste

- (7) Otsuse nr 633/2009/EÜ kohaselt on komisjon ja EIP teinud EIP välisfinantstehingute kohta vahekokkuvõtte, mis põhineb ekspertidest koosneva korralduskomitee kontrollitud sõltumatul välishindamisel, väliskonsultandi hinnangul ja EIP koostatud erihinnangutel. 12. veebruaril 2010 esitas korralduskomitee Euroopa Parlamendile, nõukogule, komisjonile ja EIP-le oma järeldusi ja soovitusi sisaldava aruande.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi 17. veebruari 2011. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ning nõukogu 20. septembri 2011. aasta esimese lugemise seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata). Euroopa Parlamendi 13. oktoobri 2011. aasta seisukoht.

⁽²⁾ ELT L 190, 22.7.2009, lk 1.

⁽³⁾ ELT L 145, 10.6.2009, lk 10.

- (8) Korralduskomitee leidis oma aruandes, et ELi tagatis EIP-le on suure finantsilise ja poliitilise mõjuga tõhus ja jõuline poliitiline vahend ning et see tuleks säilitada, katmaks poliitilisi riske ja riigiriski. Esitati ka teatavad otsuse nr 633/2009/EÜ muutmise ettepanekud, et tagada EIP välisfinantstehingute maksimaalne lisaväärtus ja tõhusus.
- (9) On oluline koostada ELi tagatisega EIP finantseeringu saamiseks potentsiaalselt kõlblike riikide loetelu. Samuti on asjakohane laiendada otsuse nr 633/2009/EÜ I lisas esitatud ELi tagatisega EIP finantseeringu saamiseks kõlblike riikide loetelu.
- (10) Oluliste poliitiliste arengute kajastamiseks peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva otsuse III lisa muutmiseks. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil. Delegeeritud õigusaktide ettevalmistamisel ja koostamisel peaks komisjon tagama asjaomaste dokumentide sama- ja õigeaegse ning asjakohase edastamise Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
- (11) Summad, mida ELi tagatis katab igas piirkonnas, peaksid jätkuvalt kujutama endast ELi tagatisega EIP finantstehingute ülemmäärasid, mitte EIP jaoks kohustuslikke sihtsummasid.
- (12) Liidu poolt kolmandatele riikidele ülemaailmse majandus- ja finantskriisiga toimetulekuks antava abi raames koondas EIP 2009. ja 2010. aastal oma kehtivate volituste kohaselt välislaenu peamiselt ühinemiseks valmistuvatesse riikidesse, naaberriikidesse ja partnerriikidesse. Vahemere lõunapiirkonnas 2011. aasta alguses aset leidnud rahutused tingivad, et liit aitaks varustada asjaomaseid riike vahenditega nende majanduse taastamiseks ja ajakohastamiseks. Seetõttu tuleks volituste ülejäänud kehtivuse ajaks üldvolituse ülemmäär läbi vaadata ja suurendada seda 1 684 000 000 euro võrra, et paremini toime tulla kõnealuste ajutiste ja erakordsete asjaoludega, ilma et sellega piirataks järgmise mitmeaastase finantsraamistikuga kehtestatavaid ülemmäärasid.
- (13) Üldvolituse ülemmäära suurendamisega seotud EIP finantstehingud peaksid võtma arvesse igas partnerriigis läbiviidud poliitilisi reforme, mida on hinnanud komisjon koostöös Euroopa välisteenistusega, võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone ning nõukogu otsuseid ja järeldusi. Kõnealuses hindamises tuleks kajastada ka Euroopa naabruspoliitika läbivaatamist ja uuendatud rõhuasetust diferentseerimisele. Ühinemiseks valmistuvates riikides täiendab EIP rahastamine jätkuvalt liidu abi.
- (14) Lisaks piirkondlikele ülemmääradele tuleks aktiveerida 2 miljardi euro suurune lisavolitus ning eraldada see rahastamispaaketina, mille kaudu toetatakse EIP finantstehinguid kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohandamise valdkonnas kõigis volituse alla kuuluvates piirkondades. EIP võiks panustada oma eriteadmiste ja vahenditega tihedas koostöös komisjoniga, et aidata riigiasutustel ja erasektoril võidelda kliimamuutustega ning kasutada ära võimalikult hästi olemasolevat rahastamist. Kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohandamise projektide puhul tuleks EIP vahendeid võimaluse korral ja, kui see on asjakohane, täiendada liidu eelarve raames kättesaadavate soodusvahenditega, ning ühendades kliimamuutuste vastu võitlemise rahastamiseks ette nähtud toetused ja laenu liidu välisabiga tõhusalt ja järjekindlalt. Sellega seoses on asjakohane, et komisjoni poolt Euroopa Parlamendile ja nõukogule igal aastal esitatav aruanne sisaldaks üksikasjalikku ülevaadet kõnealuste projektide rahastamiseks kasutatud rahalistest vahenditest ja et selles määratletaks lisavolituse kohase EIP-poolse rahastamise summad ning vastavad toetuste summad.
- (15) Kõlblikkuse saada EIP-lt ELi tagatisega vahendeid kliimamuutuste leevendamiseks võiks kliimamuutuste volituse raames piirata riikide puhul, keda ei peeta pühendunuks asjakohaste kliimamuutustega seotud sihtmärkide täitmisele. Iga selline kõlblikkuse piiramine peaks tuginema terviklikule ja põhjalikule poliitilisele hinnangule. Seetõttu peaks nõukogul olema õigus otsustada komisjoni ettepaneku põhjal ja Euroopa välisteenistust kaasates piirata riigi kõlblikkust saada EIP-lt ELi tagatisega rahastamist kliimamuutuste leevendamiseks. Sellist piiramist tuleks kohaldada üksnes selliste EIP finantstehingute suhtes, mille puhul EIP rahastamisaotlus esitatakse pärast käesoleva otsuse jõustumist ja mis allkirjastatakse pärast 1. jaanuari 2012.
- (16) Kliimamuutuste volituse kohaste vahendite piirkondlik jaotamine peaks olema paindlik, et eraldatud rahalisi vahendeid oleks võimalik kasutada võimalikult kiiresti ja tõhusalt kolmeaastase perioodi jooksul aastatel 2011–2013, püüdes tagada kõnealusel ajavahemikul piirkondades vahendite tasakaalustatud jaotuse, võttes aluseks üldvolituse kohased välisabi prioriteedid.
- (17) EIP välisrahastamise rakendamise vahearuanne näitas, et kuigi hindamisperioodil (2000–2009) tehtud EIP

finantstehingud olid üldiselt kooskõlas liidu välispoliitika, peaksid liidu poliitilised eesmärgid kajastuma EIP tegevuses üksikasjalikumalt ja struktureeritumalt.

- (18) Selleks et suurendada volituse kooskõlastatust ja keskendada EIP välisfinantstehingutes rohkem liidu poliitika toetamisele ning suurendada võimaluse piires abisaajate kasu, tuleks käesoleva otsusega sätestada volituses EIP finantstehingute jaoks kõigis rahastamiskõlblikes piirkondades ja riikides horisontaalsed kõrgetasemelised eesmärgid, tuginedes EIP suhtelisele tugevusele valdkondades, kus ta on häid tulemusi saavutanud. Käesoleva otsusega hõlmatud piirkondades peaks EIP seega rahastama selliste valdkondade projekte nagu kliimamuutuste leevendamine ja nendega kohandumine (sealhulgas uute energiaallikatega seotud tehnoloogiasirde abil), sotsiaalne ja majanduslik infrastruktuur (eelkõige transport, energia, sh taastuvenergia, energiajulgeolek, energiainfrastruktuur, keskkonnainfrastruktuur, sh vesi ja kanalisatsioon, ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia) ning kohaliku erasektori areng, eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEde) toetamine. Meelde tuleks tuletada, et VKEde juurdepääsu parandamine rahastamisele võib olla väga olulise tähtsusega majandustegevuse ergutamisel ja tööpuuduse vastu võitlemisel. Osutatud valdkondades peaks EIP finantstehingute peamine eesmärk olema piirkondlik integratsioon partnerriikides, sealhulgas ühinemiseks valmistuvate riikide ja naaberriikide ning liidu vaheline majanduslik integratsioon. EIP peaks olema võimeline toetama liidu kohalolekut partnerriikides selliste välismaiste otseinvesteeringutega, mis toetavad tehnoloogia- ja teadmussiiret, kas ELi tagatisega investeeringutena eelnimetatud valdkondadesse või oma vastutusel.
- (19) Et EIP suudaks tõhusalt VKEsid aidata, peaks EIP tegema koostööd rahastamiskõlblike riikide kohalike finantsvahendusasutustega, eesmärgiga tagada eelkõige see, et osa finantssoodustustest edastataks nende klientidele ja pakuks lisaväärtust võrreldes muude rahastamisallikatega. Kui see on asjakohane, peaks EIP kõnealuste vahendusasutustega sõlmitud koostöölepingute kaudu taotlema, et vahendusasutuste klientide projektide vastavust kokkulepitud kriteeriumitele kontrollitakse kooskõlas liidu arengueesmärkidega, et pakkuda lisaväärtust. Finantsvahendajate tegevus VKEde toetamisel peaks olema täiesti läbi- paistev ja sellest tuleks korrapäraselt EIP-le aru anda.
- (20) Lisaks peaksid EIP finantstehingud toetama liidu välistegevuse üldpõhimõtteid, millele on osutatud Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artiklis 21, st demokraatia ja õigusriigi arendamine ja tugevdamine ning inimõiguste ja põhivabaduste austamine, ning aitama rakendada rahvusvahelisi keskkonnalepinguid, milles liit on lepinguosaline. Arenguriikides, mis on määratletud Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) ametliku arenguabi saajate loetelus, peaksid EIP finantstehingud eelkõige toetama järgmist: nende riikide ja eriti kõige ebasoodsamas olukorras olevate riikide säästlikku majanduslikku, sotsiaalset ja keskkonnavalast arengut, nende majanduse sujuvat ja järkjärgulist integreerumist maailmamajandusse, võitlust vaesuse vastu ja selliste eesmärkide järgimist, mille liit on ÜRO ja muude pädevate rahvusvaheliste organisatsioonide raames heaks kiitnud.
- (21) Kuigi EIP tugevus seisneb endiselt selles, et ta on selgelt investeerimispank, peaks EIP käesoleva otsuse kohaselt hindama oma välistegevuse mõju arengule tihedas koostöös komisjoniga ja Euroopa Parlamendi demokraatliku kontrolli all, järgides Euroopa arengukonsensusese ja ELi toimimise lepingu artiklis 208 sätestatud põhimõtteid, samuti 2005. aasta Pariisi deklaratsioonis ja 2008. aasta Accra tegevuskavas sätestatud abi tõhususe põhimõtteid. Selleks tuleks rakendada mitut konkreetset meetet, eelkõige tugevdada EIP suutlikkust hinnata projektide keskkonnavalaseid, sotsiaalseid ja arengualaseid tahke, sealhulgas inimõiguste ja konfliktidega seotud riske, ning toetada riigiasutuste ja kodanikuühiskonnaga konsulteerimist kohalikul tasandil. Projekti hoolikal analüüsimisel peaks EIP kooskõlas liidu sotsiaalsete ja keskkonnavalaste põhimõtetega vajaduse korral kohustama projekti läbiviijat korraldama kohalikke konsultatsioone ja tegema nende tulemused avalikkusele teatavaks. Lisaks sellele peaks EIP rohkem keskenduma sektoritele, kus tal on liidu raames tehtud finantstehingutest saadud usaldusväärset ekspertteadmised ja mis toetavad asjaomase riigi arengut, näiteks VKEde ja mikroettevõtete juurdepääs rahastamisele, keskkonnainfrastruktuur (sealhulgas vesi ja kanalisatsioon), säästev transport ja kliimamuutuste leevendamine ning eelkõige taastuvenergia. Rahastamine võiks hõlmata ka projekte, mis toetavad tervishoiu ja hariduse infrastruktuuri, kui sel on selge lisaväärtus.
- (22) Samuti peaks EIP üha enam tugevdama meetmeid, mis toetavad kliimamuutustega kohandumist, tehes vajaduse korral koostööd muude rahvusvaheliste finantseerimisasutuste ja Euroopa kahepoolsete finantseerimisasutustega. Käesolevas otsuses sisalduvad täiendavad nõuded eeldaksid juurdepääsu soodusvahenditele ja inimressurside järkjärgulist kohendamist, seades samuti eesmärgiks tõhususe, tulemuslikkuse ja koostoime saavutamise ja kasutamise. Samuti peaks EIP tegevus täiendama liidu eesmärgi ja prioriteete, mis on seotud institutsioonide väljaarendamise ja sektoripõhiste reformidega. EIP peaks määratlema projektide arengu- ja keskkonnavalaste ja tulemustega seotud tulemuslikkuse näitajad.

- (23) Lissaboni lepingu jõustumisega loodi liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja („kõrge esindaja”) ametikoht, et suurendada liidu välissuhete mõju ja kooskõlastatust.
- (24) Viimastel aastatel on liidu välissuhete poliitikat ka laiendatud ja tugevdatud. See kehtib eelkõige ühinemiseelse strateegia, Euroopa naabruspoliitika, liidu Kesk-Aasia strateegia ning Ladina-Ameerika ja Kagu-Aasiaga uuendatud partnerluste kohta ning liidu strateegiliste partnerluste kohta Venemaa, Hiina ja Indiaga. Sama kehtib ka liidu arengukoostöö poliitika kohta, mida on nüüd laiendatud kõikidele arengumaadele. Alates 2007. aastast on liidu välissuhteid toetatud ka uute rahastamisvahenditega, st ühinemiseelse abi rahastamisvahendi (IPA), Euroopa naabrus- ja partnerlusinstrumenti (ENPI), arengukoostöö rahastamisvahendi (DCI), demokraatia ja inimõiguste Euroopa rahastamisvahendi (EIDHR) ning stabiliseerimisvahendiga.
- (25) Seoses Euroopa välisteenistuse asutamisega ja pärast käesoleva otsuse jõustumist peaksid komisjon ja EIP muutma vastastikuse mõistmise memorandumit, mis käsitleb koostööd ja koordineerimist piirkondades, millele on osutatud nõukogu 19. detsembri 2006. aasta otsuses 2006/1016/EÜ, millega Euroopa Investeeringupangale antakse ühenduse tagatis ühendusevälistele projektidele antavatest laenudest ja laenu tagatistest tekkida võiva kahjumi puhuks, ⁽¹⁾ ning nad peaksid vastavalt vajadusele ja kõrge esindajaga heakskiidul laiendama uut vastastikuse mõistmise memorandumit Euroopa välisteenistusele, see peaks eelkõige käsitlema komisjoni ja EIP strateegilisel tasandil peetavat korrapärast ja süstemaatilist dialoogi, millesse tuleks kaasata Euroopa välisteenistus, ning muid Euroopa välisteenistuse pädevuses olevaid küsimusi.
- (26) Vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 209 lõikele 3 peaks EIP liidu arengukoostöö poliitika teostamiseks vajaliku meetmena püüdma kaudselt toetada aastatuhande arengueesmärkide saavutamist 2015. aastaks kõikides piirkondades, kus ta tegutseb.
- (27) Selleks et suurendada kogu liidu toetuse kooskõlastatust asjaomastes piirkondades, tuleks vajaduse korral leida võimalusi EIP rahastamistegevuse sidumiseks liidu eelarvevahenditega (näiteks tagatiste, riskikapitali, intressitoetuste ja investeringute kaasrahastamise vormis) ning tehnilise abiga projektide ettevalmistamisel ja elluviimisel IPA, ENPI, DCI, EIDHRi ning stabiliseerimisvahendi kaudu. Alati kui EIP-poolsed rahastamisvahendid ja muud liidu eelarvevahendid ühendatakse sel viisil, tuleb
- kõigis rahastamisotsustes kasutatavad ressursid selgelt määratleda. Komisjoni poolt Euroopa Parlamendile ja nõukogule igal aastal käesoleva otsuse kohaselt teostatud EIP finantstehingute kohta esitatav aruanne peaks sisaldama selliste eelarvevahendite ja finantsinstrumentide üksikasjalikku kirjeldust, mida on kasutatud koos EIP rahaliste vahenditega.
- (28) Kõikidel tasanditel, alates strateegilisest kavandamisest kuni projekti väljatöötamiseni, tuleks tagada, et EIP välisfinantstehingud järgivad ja toetavad liidu välispoliitikat ning käesolevas otsuses sätestatud kõrgetasemelisi eesmärke. Selleks et suurendada liidu välistegevuse kooskõlastatust, tuleb veelgi edendada poliitika- ja strateegiaalast dialoogi komisjoni, Euroopa välisteenistuse ja EIP vahel. Samal eesmärgil tuleks tõhustada komisjoni, Euroopa välisteenistuse ja EIPi vahelist koostööd ning varajast vastastikust teabevahetust tegevustasandil. Sellise koostöö soodustamiseks ja tegevuskulude jagamiseks peaksid väljaspool liitu asuvad liidu esindused paiknema peamiselt liidu delegatsioonidega samas kohas. Eriti oluline on, et komisjon, Euroopa välisteenistus ja EIP vahetaksid vajaduse korral arvamusi planeerimisdokumentide ettevalmistamise varases etapis, et suurendada sünergiaid nende kolme liidu organi tegevuse vahel.
- (29) Praktilised meetmed üldvolituse eesmärkide ja nende elluviimise sidumiseks sätestatakse piirkondlikes tehnilistes tegevussuunistes. Sellised suunised peaksid olema kooskõlas käesolevas otsuses lisas sätestatud laiema liidu regionaalpoliitika raamistikuga. Suunistes tuleks kajastada liidu riigistrateegiaid ja nende eesmärk peaks olema tagada, et EIP rahastamistegevus täiendab liidu vastavaid abipõhimõtteid, -programme ja -vahendeid eri piirkondades.
- (30) EIP peaks koostöös komisjoniga koostama mitmeaastase näidisprogrammi EIP finantstehingute sõlmimise kavandatud mahtude kohta, et oleks tagatud vajalike tagatisfondi eraldiste kavandamine eelarvesse ja EIP prognoositava rahastamise ühilduvus käesolevas otsuses sätestatud ülemmääradega. Komisjon peaks kõnealust eelarvekava arvesse võtma eelarvepädevale institutsioonile esitatavas korrapäras eelarveprogrammis.
- (31) Analüüsida tuleks „liidu koostöö- ja arenguplatvormi” väljatöötamist, et optimeerida toetuste ja laenude ühendamiseks ettenähtud mehhanismide toimimist liiduvälistes piirkondades. Komisjon peaks sel eesmärgil moodustama eksperdirühma, mis koosneb liikmesriikide, Euroopa välisteenistuse ja EIP esindajatest ning mis hindab kõnealuse platvormi kulusid ja sellest saadavat kasu. Oma arutelude käigus peaks kõnealune rühm konsulteerima teiste asjakohaste osalejatega, sealhulgas Euroopa mitme- ja kahepoolsete finantsasutustega. Selline

⁽¹⁾ ELT L 414, 30.12.2006, lk 95.

platvorm edendab jätkuvalt koostoimet ja vastastikust usaldust, tuginedes eri institutsioonide suhtelistele eelistele ning austades samal ajal komisjoni ja EIP rolli ning eelisõigusi vastavalt liidu eelarve ja EIP laenude rakendamisel. Komisjon peaks eksperdirühma töö tulemustele tuginedes esitama 2012. aasta keskpaigaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande ning, kui see on asjakohane, ettepaneku platvormi loomiseks.

- (32) EIPd tuleks ergutada laiendama oma tegevust ja mitmekesistama oma rahastamisvahendeid väljaspool liitu ilma ELi tagatist kasutamata, et innustada tagatise andmist riikidele ja projektidele, millel on halb juurdepääs turule, võttes arvesse võla jätkusuutlikkusega seotud kaalutlusi, ja mille puhul tagatis annab seega suuremat lisaväärtust. Seepärast ning samuti liidu välispoliitika eesmärkide toetamiseks tuleks EIP enda riskitaluvusvõimet arvesse võttes innustada EIPd suurendama omal riisikol antavate laenude mahtu, sealhulgas liidu majandushuvide toetamise kaudu, ja eelkõige ühinemiseks valmistuvates riikides ja naaberriikides ning investeerimisjärgu reitinguga riikides teistes piirkondades, kuid ka riikides, mille reiting on allapool investeerimisjärku, kui EIP-l on asjakohane kolmanda isiku tagatis. EIP peaks koostöös komisjoniga töötama välja põhimõtted, mille alusel otsustada, kas projekti tuleks rahastada ELi tagatisega volituse alusel või EIP omal riisikol. Sellistes põhimõtetes tuleks eelkõige arvesse võtta asjaomaste riikide ja projektide krediitvõimelisust.
- (33) EIP peaks kaaluma käesoleva otsuse kohaste finantstehingute suurendamist riigi tasandist allpool asuvate avalikõiguslike üksuste puhul, kui EIP on teinud sellistele tehingutele vajaliku krediitrisiki hindamise.
- (34) EIP peaks laiendama pakutavate uute ja innovaatiliste rahastamisvahendite valikut, sealhulgas keskendudes võimaluse korral rohkem tagatisvahenditele, võttes arvesse EIP riskipoliitikat. Lisaks sellele tuleks EIPd ergutada andma laene kohalikus vääringus ja emiteerima võlakirju kohalikel turgudel, tingimusel et partnerriiigid rakendavad eelkõige finantssektoris EIP tegevuse toetamiseks vajalikke struktuurireforme ning muid meetmeid.
- (35) Tagamaks, et EIP täidab volituse nõuded kõikides piirkondades ja allpiirkondades, peaksid EIP välistegevusele pühendatud inim- ja finantsressursid olema piisavad ning neid tuleks järk-järgult suurendada. See tähendab, et tal oleks eelkõige piisavalt suutlikkust toetada liidu arengukoostöö eesmärke, keskendudes rohkem oma tegevuse sotsiaalsete, keskkonna- ja arengualaste tahkude eelhindamisele ning kontrollides projekte rakendamise-

tapis tõhusalt. Kasutada tuleks võimalusi tõhusust ja tulemuslikkust veelgi suurendada ning aktiivselt tuleks püüelda koostoime suunas.

- (36) Käesoleva otsuse reguleerimisalasse kuuluvate finantstehingute puhul väljaspool liitu peaks EIP püüdma veelgi tõhustada koordineerimist ja koostööd rahvusvaheliste finantseerimisasutuste ja Euroopa kahepoolsete finantseerimisasutustega, sealhulgas vajaduse korral sellistes valdkondades nagu sektoripõhiste tingimuste täitmine ja menetluste vastastikune usaldamine, kaasrahastamise kasutamine ja ülemaailmsetes algatustes (näiteks abi kooskõlastamist ja tõhusust edendavad algatused) osalemine. Sellise koordineerimise ja koostöö abil tuleks püüda vähendada miinimumini võimalikke topeltkulusid ja tarbetut dubleerimist. Need meetmed peavad olema vastastikusel. Käesolevas otsuses sätestatud põhimõtteid tuleks kohaldada ka siis, kui EIP rahastamist rakendatakse teiste rahvusvaheliste finantseerimisasutuste või kahepoolsete finantseerimisasutustega sõlmitud koostöölepingute kaudu.
- (37) Eelkõige nendes väljaspool liitu asuvates riikides, kus tegutseb mitu finantseerimisasutust, peaks EIP parandama oma koostööd teiste Euroopa finantseerimisasutustega selliste kokkulepete abil nagu komisjoni, EIP grupi (koosneb EIPst ja Euroopa Investeerimisfondist (EIF)) ning Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupanga (EBRD) vaheline kolmepoolne vastastikuse mõistmise memorandum, mis käsitleb koostööd väljaspool liitu ja võimaldab EIP grupil ja EBRD-l tegutseda teineteist täiendavalt, tuginedes oma vastavate suhteliste eelistele.
- (38) EIP aruandlust ja teabeedastust komisjonile tuleks suurendada, et võimaldada komisjonil kaasata kord aastas Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitatavasse aruandesse käesoleva otsuse kohased EIP finantstehingud. Käesolevas põhjenduses nimetatud täiendavaid aruandlusnõudeid tuleks kohaldada ainult sellistele EIP finantstehingutele, mille puhul EIP rahastamisaotlus esitatakse pärast käesoleva otsuse jõustumist ja mis allkirjastatakse pärast 1. jaanuari 2012. Aruandes tuleks eelkõige hinnata EIP finantstehingute vastavust käesolevale otsusele, võttes arvesse piirkondlikke tehnilisi tegevussuuniseid, ja sellesse tuleks lisada jaotised järgneva kohta: EIP pakutav lisaväärtus, nagu liidu välispoliitika toetamine, volituste nõuded, rahastatud tehingute kvaliteet, finantssoodustuste ülekandmine klientidele, samuti jaotised koostöö kohta komisjoni, muude rahvusvaheliste finantseerimisasutuste ja kahepoolsete rahastajatega, sealhulgas kaasrahastamise kohta. Aruandes tuleks samuti hinnata seda, mil määral on EIP võtnud rahastatavate projektide valimise ja järelevalve juures arvesse majanduslikku, finantsilist, keskkonnaalast ja sotsiaalset jätkusuutlikkust. Aruandes peaks samuti olema eraldi jaotis, milles hinnatakse üksikasjalikult EIP meetmeid praeguse volituse täitmiseks, mis on

sätetatud otsuses nr 633/2009/EÜ, pöörates erilist tähelepanu EIP finantstehingutele, milles kasutatakse koostööst keelduvates jurisdiktsioonides paiknevaid finantsvahendeid. Oma finantstehingute puhul peaks EIP nõuetekohaselt rakendama oma poliitikat nõrgalt reguleeritud või koostööst keelduvate jurisdiktsioonide suhtes, et anda panus rahvusvahelisse maksupettuste ja maksudest kõrvalehoidumise vastasesse võitlusesse. Aruanne peaks sisaldama projektide sotsiaalsete ja arenguga seotud aspektide hinnangut. See tuleks avalikkusele kättesaadavaks teha, et kodanikuühiskonnal ja abisaajariikidel oleks võimalik arvamust avaldada. Vajaduse korral tuleks aruandes osutada asjaolude olulisele muutumisele, mis õigustaks volituse edasist muutmist enne selle lõppemist. Aruanne peaks eelkõige sisaldama jaotust, mis hõlmab kõiki käesoleva otsuse raames eraldatavaid EIP finantsvahendeid ja kõiki liidu ja muude rahastajate eraldatavaid finantsvahendeid ja annab seega ülevaate finantstehingute seotud rahalistest kohustustest.

- (39) EIP peaks finantstehinguid jätkuvalt tegema EIP kehtetatud eeskirjade ja korra, sh asjakohaste kontrollimeetmete ja maksudest kõrvalehoidumise vältimiseks võetud meetmete kohaselt, kooskõlas kontrollikoja ja Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) asjaomaste eeskirjade ja menetlustega.
- (40) Järgmise mitmeaastase finantsraamistiku alusel ELi tagatise andmist käsitleva ettepaneku esitamisel tuleks komisjonil paluda eelkõige analüüsida tihedas koostöös EIPga ning võttes arvesse mõju tagatisefondi rahastamisele järgmist: ELi tagatisega kaetud ülemmäärad, potentsiaalselt rahastamiskõlblike riikide loetelu ning EIP võimalused rahastada mikrokrediiti ja muud liiki vahendeid. Komisjon ja EIP peaksid samuti analüüsima IPA, ENPI, DCI; EIDHRI ja stabiliseerimisvahendi kaudu rahastamise ja EIP tulevase välisvolituse vahelise koostoime suurendamise võimalusi.
- (41) Käesolev otsus ei tohiks piirata järgmise mitmeaastase finantsraamistikuga seotud läbirääkimisi ega otsuseid.
- (42) Seetõttu ning õiguskindluse ja -selguse huvides tuleks otsus nr 633/2009/EÜ kehtetuks tunnistada,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

ELi tagatis

1. Euroopa Liit annab Euroopa Investeerimispannale (EIP) väljaspool liitu tehtavate finantstehingute jaoks ELi eelarvetaga-

tise („ELi tagatis“). ELi tagatis antakse üldtagatisena EIP-l saada olevate laekumata maksete katmiseks seoses lõike 2 kohaselt rahastamiskõlblike EIP investeerimisprojektide teostamiseks antud laenude ja laenu tagatistega. EIP rahastamisgevus vastab liidu välistegevuse üldistele juhtpõhimõtetele ning toetab liidu välistegevuse eesmärkide ja poliitikate saavutamist. EIP rahastamise eesmärk OECD ametliku arenguabi saajate loetelus määratletud arengumaades on aidata kaudselt kaasa selliste arengueesmärkide saavutamisele nagu vaesuse vähendamine kaasava majanduskasvu ning säästva majandusliku ja sotsiaalse arengu abil.

2. ELi tagatise saamiseks on kõlblikud III lisas loetletud riikides teostatavatele investeerimisprojektidele antud EIP laenu ja laenu tagatised, mis on antud EIP oma eeskirjade ja korra kohaselt, sealhulgas EIP avaldus sotsiaalsete ja keskkonnastandardite kohta, ja asjakohaste liidu välispoliitika eesmärkide toetamiseks, kui EIP rahastamine toimub allkirjastatud lepingu kohaselt, mis ei ole aegunud ja mida ei ole tühistatud („EIP finantstehingud“).

3. ELi tagatis on piiratud 65 protsendiga EIP finantstehingute antud krediidi ja tagatiste kogusummast, millest on maha arvatud tagasimakstud summad ja millele on lisatud kõik sellega seotud summad.

4. ELi tagatis katab ajavahemikul 1. veebruarist 2007 kuni 31. detsembrini 2013 sõlmitud EIP finantstehinguid. EIP finantstehingud, mis on sõlmitud nõukogu otsuste 2006/1016/EÜ ja 2008/847/EÜ⁽¹⁾ ning otsuse nr 633/2009/EÜ alusel, kuuluvad jätkuvalt käesoleva otsuse kohase ELi tagatise alla.

5. Kui Euroopa Parlament ja nõukogu ei ole lõikes 4 osutatud ajavahemiku möödumisel võtnud vastavalt artiklile 16 vastu otsust, millega antakse EIP-le liidust väljaspool tehtavate finantstehingute jaoks uus ELi tagatis, pikendatakse kõnealust ajavahemikku automaatselt kuue kuu võrra.

Artikkel 2

Volituse ülemmäärad

1. Ajavahemikul 2007–2013 on ELi tagatisega EIP finantstehingute maksimaalne ülemmäär, millest on maha arvatud tühistatud summad, 29 484 000 000 eurot, mis jagatakse kaheks osaks:

a) üldvolitus suuruses 27 484 000 000 eurot;

⁽¹⁾ Nõukogu 4. novembri 2008. aasta otsus 2008/847/EÜ, milles sätestatakse, et Kesk-Aasia riigid vastavad otsusega 2006/1016/EÜ (millega Euroopa Investeerimispannale antakse ühenduse tagatis ühenduseväliste projektidele antavatest laenudest ja laenu tagatistest tekkida võiva kahjumi puhuks) kehtetatud tingimustele (ELT L 301, 12.11.2008, lk 13).

b) kliimamuutuste volitus suuruses 2 000 000 000 eurot.

2. Üldvolitus jagatakse piirkondlikeks ülemmääradeks ja vaheülemmääradeks, nagu on sätestatud I lisas. Piirkondlike ülemmäärade piires tagab EIP astmeliselt riikidevahelise tasakaalustatud jaotuse üldvolitusega hõlmatud piirkondades.

3. Üldvolituse alla kuuluvad ainult EIP finantstehingud, millega tootetakse artiklis 3 sätestatud eesmärgi.

4. Kliimamuutuste volituse alla kuuluvad EIP finantstehingud kõikides käesoleva otsusega hõlmatud riikides, kus sellised tehingud toetavad peamist liidu poliitilist eesmärki – võitlust kliimamuutuste vastu, toetades kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohandamise valdkonna projekte, mis aitavad saavutada Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni üldeesmärki, eelkõige vältides või vähendades kasvuhoonegaaside heidet taastuvenergia, energiatõhususe ja säästva transpordi valdkondades või suurendades vastupidavust kahjulikule mõjule, mida kliimamuutused avaldavad ohualdistele riikidele, sektoritele ja kogukondadele. Kliimamuutuste volitust rakendatakse tihedas koostöös komisjoniga, sidudes EIP rahastamistegevuse võimaluse korral liidu eelarvevahenditega.

Kui see on asjakohane, võib nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal otsustada piirata riigi kõlblikkust saada EIP-lt ELi tagatisega rahastamist kliimamuutuste mõju leevendamiseks. Selliseid kliimamuutuste volituse kohaseid kõlblikkuse piiranguid kohaldatakse üksnes nende EIP finantstehingute suhtes, mille puhul EIP rahastamisaotlus esitatakse pärast 30. oktoobrit 2011 ja mis allkirjastatakse pärast 1. jaanuari 2012.

5. Kliimamuutuste volituse puhul püüab EIP tagada artikli 1 lõikes 4 osutatud tähtaja lõpuks finantstehingute tasakaalustatud jaotuse III lisaga hõlmatud piirkondades. Eelkõige tagab EIP, et III lisa punktis A osutatud piirkond ei saa üle 40 %, punktis B osutatud piirkond üle 50 %, punktis C osutatud piirkond üle 30 % ja punktis D osutatud piirkond üle 10 % kõnealusele volitusele eraldatud summast. Üldiselt kasutatakse kliimamuutuste volitust selliste projektide rahastamiseks, mis on tihedalt seotud EIP põhipädevustega, annavad lisaväärtust ja avaldavad kliimamuutuste leevendamisel ja nendega kohanemisel võimalikult suurt mõju.

6. Nii üldvolitust kui ka kliimamuutuste volitust hallatakse usaldusväärsete pangandustavade põhimõtete kohaselt.

Artikkel 3

Üldvolituse eesmärgid

1. ELi tagatis antakse EIP finantstehingutele, mis toetavad üksik- või mitme riigi üldesmärki:

a) kohaliku erasektori arendamine, eelkõige VKEde toetamine;

b) sotsiaalse ja majandusliku infrastruktuuri, sealhulgas transpordi-, energia-, keskkonnainfrastruktuuri ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia arendamine;

c) kliimamuutuste leevendamine ja nendega kohandamine, nagu on osutatud artikli 2 lõikes 4.

2. EIP põhipädevuste piires toetavad EIP käesoleva otsuse kohased finantstehingud liidu välistegevuse üldpõhimõtteid, millele on osutatud ELi lepingu artiklis 21, ning aitavad rakendada rahvusvahelisi keskkonnalepinguid, milles liit on lepinguosaline.

3. Piirkondlik integratsioon partnerriikides, sealhulgas ELiga ühinemiseks valmistuvate riikide, naaberriikide ja liidu majanduslik integratsioon, on EIP finantstehingute põhieesmärk lõikes 1 loetletud üldeesmärkidega hõlmatud valdkondades.

4. EIP kaalub oma tegevuse laiendamist tervishoiu ja hariduse infrastruktuuri toetamisel, kui sel on selge lisaväärtus.

Artikkel 4

Hõlmatud riigid

1. ELi tagatisega EIP finantseeringu saamiseks potentsiaalselt kõlblike riikide loetelu on esitatud II lisas. ELi tagatisega EIP finantseeringu saamiseks kõlblike riikide loetelu on esitatud III lisas ja sisaldab üksnes II lisas loetletud riike. II lisas loetlemata riikide puhul otsustatakse nende kõlblikkus ELi tagatisega EIP finantseeringu saamiseks vastavalt seadusandlikule tavamenetlusele ja iga üksikjuhtumit eraldi kaaludes.

2. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 5 vastu delegeeritud õigusakte III lisa muutmiseks. Komisjoni otsus tugineb üldisele majanduslikule ja poliitilisele hindamisele, sealhulgas selliste aspektide hindamisele, mis seonduvad demokraatia, inimõiguste ja põhivabadustega, ning lisaks ka asjakohastele Euroopa Parlamendi resolutsioonidele ning nõukogu otsustele ja järeldustele. III lisa muutvad delegeeritud õigusaktid ei mõjuta nende EIP finantstehingute suhtes antud ELi tagatisi, mis on allkirjastatud enne kõnealuste delegeeritud õigusaktide jõustumist.

3. ELi tagatis katab EIP finantstehinguid ainult nendes rahastamiskõlblikes riikides, kes on sõlminud EIPga raamlepingu, milles on sätestatud selliste tehingute õiguslikud tingimused.

4. ELi tagatis ei kata EIP finantstehinguid konkreetsetes riigis, kellega leping selliste tehingute kohta on allkirjastatud pärast asjaomase riigi ühinemist liiduga.

Artikkel 5

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artiklis 4 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile määramata ajaks alates 30. oktoobrist 2011.
3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artiklis 4 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
5. Artikli 4 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväiteid või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväiteid. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 6

EIP finantstehingute panus liidu poliitikasse

1. Komisjon töötab koos EIPga välja käesoleva otsuse kohast EIP finantseeringut käsitlevad piirkondlikud tehnilised tegevussuunised.

Piirkondlikud tehnilised tegevussuunised, mille eesmärk on tagada, et EIP finantstehingud toetavad liidu poliitikat ning mis on kooskõlas laiema liidu regionaalpoliitika raamistikuga, on esitatud IV lisas. Piirkondlike tehniliste tegevussuunistega tagatakse eelkõige, et käesoleva otsuse kohane EIP rahastamine täiendab vastavaid liidu abipõhimõtteid, -programme ja -vahendeid eri piirkondades.

Kõnealuste tegevussuuniste koostamisel konsulteerivad komisjon ja EIP poliitilistes küsimustes vajadusel Euroopa välisteenistusega ning võtavad arvesse asjakohaseid Euroopa Parlamendi resolutsioone ning nõukogu otsuseid ja järeldusi.

Komisjon edastab Euroopa Parlamendile ja nõukogule tegevussuunised ja nende asjakohastatud versioonid niipea, kui need on välja töötatud.

EIP määratleb piirkondlikes tehnilistes tegevussuunistes sätestatud raamistikus vastavad rahastamisstrateegiad ja tagab nende rakendamise.

2. EIP finantstehingute kooskõla liidu välispoliitika eesmärkidega kontrollitakse artikli 11 kohaselt. Kontrollimise lihtsustamiseks töötab EIP välja tulemuslikkuse näitajad, mis puudutavad rahastatud projektide arengu-, keskkonna- ja inimõigustega seotud aspekte, võttes arvesse abi tõhusust käsitleva Pariisi deklaratsiooni asjakohaseid näitajaid. Projektide keskkonnaaspektide näitajad peaksid sisaldama nn puhta tehnoloogia kriteeriume, mis keskenduvad põhimõtteliselt energiatõhususele ja heidete vähendamise tehnoloogiatele.

3. EIP finantstehingule ei anta ELi tagatist, kui komisjon jõuab EIP põhikirja artiklis 19 ette nähtud menetluse käigus selle finantstehingu suhtes negatiivsele seisukohale.

4. Kooskõlas liidu ja rahvusvaheliste kliimamuutusi puudutavate eesmärkidega esitab EIP koostöös komisjoniga 31. detsembriks 2012 strateegia selle kohta, kuidas välisvolituse raames järkjärgult ja pidevalt suurendada nende projektide osakaalu, mis edendavad CO₂-heidete vähendamist, ja kuidas järkjärgult lõpetada nende projektide finantseerimine, mis kahjustavad liidu kliimaeesmärkide saavutamist.

5. Käesoleva otsusega kehtestatud täiendavaid nõudeid silmas pidades tagavad EIP juhtorganid EIP vahendite, sh töötajate arvu järkjärgulise kohandamise, et nõuetekohaselt täita käesolevas otsuses sätestatud nõudeid. Kasutada tuleks võimalusi tõhusust ja tulemuslikkust veelgi suurendada ning aktiivselt tuleks püüelda koostoime suunas.

Artikkel 7

EIP hinnang projektide arengualastele tahkudele

1. EIP analüüsib hoolikalt ELi tagatisega projektide arengualasteid tahke ja vajaduse korral nõuab vastavalt liidu sotsiaalsetele ja keskkonnavalastele põhimõtetele asjakohast konsulteerimist kohalike elanikega.

EIP eeskirjad ja kord sisaldavad vajalikke sätteid projektide keskkonna- ja sotsiaalse mõju ning inimõigustega seotud tahkude hindamise kohta, tagamaks et käesoleva otsuse alusel toetatakse üksnes majanduslikult, finantsiliselt, keskkonnavalaselt ja sotsiaalselt jätkusuutlikke projekte.

Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitatavas iga-aastases aruandes annab komisjon projektide hoolika analüüsimise põhjal kokkuvõtliku hinnangu EIP tegevuse arengumõttele.

Vajaduse korral hinnatakse ka seda, kuidas EIP finantseeringu saajate suutlikkust saab projekti olemusliku jooksul tehnilise abi kaudu suurendada.

2. Lisaks arengualaste tahkude eelhindamisele nõuab EIP projekti läbiviijatelt, et nad selle rakendamisest kuni lõpuleviimiseni kontrolliksid põhjalikult muu hulgas projekti mõju arengule, keskkonnale ja inimõigustele. EIP hindab projekti läbiviijate esitatud teavet. Võimaluse korral hõlmab EIP kontroll ka finantsvahendajate tegevuse kontrolli VKEde toetamisel. Kontrolli tulemused avalikustatakse võimaluse korral.

3. EIP esitab igal aastal komisjonile aruande, milles hinnatakse aasta jooksul rahastatud tegevuse prognoositavat mõju arengule.

Aruanded tuginevad artikli 6 lõikes 2 osutatud EIP tulemuslikkuse näitajatele. Komisjon esitab EIP arenguaruanded Euroopa Parlamendile ja nõukogule artiklis 11 sätestatud aastaaruandluse raames ja teeb need avalikult kättesaadavaks, nii et asjast huvitatud sidusrühmad, sealhulgas kodanikuühiskond ja abisaajariigid saavad samuti nende kohta oma seisukohta avaldada.

Euroopa Parlament arutab aastaaruandeid, võttes arvesse kõigi sidusrühmade seisukohti.

4. Käesolevas artiklis osutatud nõudeid kohaldatakse üksnes selliste EIP finantstehingute suhtes, mille puhul EIP rahastamisaotlus esitatakse pärast 30. oktoobrit 2011 ja mis allkirjastatakse pärast 1. jaanuari 2012.

Artikkel 8

Koostöö komisjoni ja Euroopa välisteestusega

1. EIP rahastamise ja liidu eelarvevahendite koostöö maksimaalseks suurendamiseks parandatakse EIP välistegevuse koostöö liidu välispoliitiliste eesmärkidega, eelkõige kehtestatakse selleks artiklis 6 osutatud piirkondlikud tehnilised tegevussuunised, peetakse korrapäraselt süstemaatilist dialoogi ja korraldatakse varajast teabevahetust järgmistes küsimustes:

- a) komisjoni ja/või vajaduse korral Euroopa välisteestuse koostatavad strateegiadokumendid, näiteks riiki ja piirkonda käsitlevad strateegiadokumendid, näidisprogrammid, tegevuskavad ja ühinemiseelsed dokumendid;
- b) EIP strateegilise planeerimise dokumendid ja projektikavad;
- c) muud poliitilised ja praktilised asjaolud.

2. Koostöö toimub piirkonniti diferentseeritult, võttes arvesse EIP rolli ja liidu poliitikat igas piirkonnas.

Artikkel 9

Koostöö teiste avaliku sektori finantseerimisasutustega

1. Vajadusel teeb EIP üha enam finantstehinguid koostöö muude rahvusvaheliste finantseerimisasutuste või Euroopa kahe-

poolsete finantseerimisasutustega, et suurendada koostoimet, koostööd ja tõhusust ning tagada usaldusväärne ja mõistlik riskide jagamine ja ühtsed tingimused projektidele ja sektoritele, selleks et vähendada võimalikke topeltkulusid ja tarbetut dubleerimist.

2. Lõikes 1 osutatud koostööd hõlbustab kooskõlastatud tegevus eelkõige vastastikuse mõistmise memorandumite või vajaduse korral liidu muude piirkondlike koostööraamistike alusel komisjoni, EIP, peamiste eri piirkondades tegutsevate rahvusvaheliste finantseerimisasutuste ning Euroopa kahepoolsete finantseerimisasutuste vahel, võttes sealjuures arvesse Euroopa välisteestuse pädevust.

Artikkel 10

ELi tagatise ulatus ja tingimused

1. Riigiga sõlmitud või riigi tagatisega EIP finantstehingute ja muude EIP finantstehingute puhul, mis on sõlmitud piirkondlike või kohalike omavalitsustega või riigi omanduses ja/või kontrolli all olevate ettevõtjate või asutustega, kui nende muude EIP finantstehingute puhul on EIP teinud asjaomase riigi krediidiriski arvesse võttes vajaliku krediidiriski hindamise, katab ELi tagatis kõik EIP-l saada olevad laekumata maksed („täielik tagatis”).

2. Lõike 1 kohaldamisel esindab Jordani Läänekallast ja Gaza sektorit Palestiina omavalitsus ning Kosovot⁽¹⁾ ÜRO missioon Kosovos või käesoleva otsuse artiklis 6 osutatud piirkondlikes tehnilistes tegevussuunistes määratud valitsus.

3. Muude kui lõikes 1 nimetatud EIP finantstehingute puhul hõlmab ELi tagatis kõiki EIP-l saada olevaid laekumata makseid, kui mittelaekumise põhjustas üks järgmistest poliitilistest riskidest („poliitilise riski tagatis”):

- a) rahaülekanne ei tehta;
- b) sundvõõrandamine;
- c) sõda või rahvarahutused;
- d) kohtuliku kaitse puudumine lepingu rikkumise korral.

4. EIP töötab koostöös komisjoniga välja selged ja läbi paistvad jaotuspõhimõtted, mille alusel teha otsus rahastamise vormi üle selliste tehingute puhul, mis on kõlblikud nii ELi tagatise jaoks kui ka rahastamiseks EIP omal riisikol.

5. ELi tagatise kasutamise korral annab EIP liidule asjakohased õigused kooskõlas artikli 13 lõikes 2 osutatud lepinguga.

⁽¹⁾ ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1244 (1999) alusel.

Artikkel 11

Iga-aastane aruandlus ja raamatupidamine

1. Komisjon esitab käesoleva otsuse kohaselt teostatud EIP finantstehingute kohta kord aastas aruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule. Aruandes antakse hinnang projekti, sektori, riigi ja piirkonna tasandil tehtud EIP finantstehingute kohta, samuti hinnang kõnealuste finantstehingute kaudu liidu välispoliitika eesmärkide ja strateegiliste eesmärkide täitmisele antud panuse kohta. Aruandes esitatakse koondülevaade käimasolevatest projektidest.

Aruandes hinnatakse eelkõige EIP finantstehingute vastavust käesolevale otsusele, võttes arvesse artiklis 6 osutatud piirkondlike tehnilisi tegevussuuniseid, ja sellesse lisatakse jaotised liidu poliitiliste eesmärkide saavutamisele antud lisaväärtuse kohta, arengule avaldatava prognoositud koondmõju hinnangu ning selle kohta, mil määral EIP on rahastatavate projektide kavades ja järelevalves arvestanud nende keskkonnaalast ja sotsiaalset jätkusuutlikkust, samuti jaotised koostöö kohta komisjoni, muude rahvusvaheliste finantseerimisasutuste ja Euroopa kahepoolsete finantseerimisasutustega, sealhulgas kaasrahastamise kohta.

Aruanne sisaldab eelkõige kõigi nende liidu finantsvahendite kirjeldust, mida kasutatakse koos EIP ja muude rahastajate antavate vahenditega, andes seega ülevaate käesoleva otsuse alusel tehtavate finantstehingutega seotud finantsriskist. Aruandes on samuti eraldi osa, milles hinnatakse üksikasjalikult artikli 1 lõike 2 täitmiseks EIP poolt võetud meetmeid.

2. EIP esitab ka edaspidi Euroopa Parlamendile, nõukogule ja komisjonile kõik oma sõltumatud hindamisaruanded, milles hinnatakse EIP välisvolituse raames konkreetsete tegevuste praktilisi tulemusi.

3. Lõike 1 kohaldamise eesmärgil esitab EIP komisjonile kord aastas aruande käesoleva otsuse kohaselt projekti, sektori, riigi ja piirkonna tasandil tehtud EIP finantstehingute ning liidu välispoliitika ja strateegiliste eesmärkide saavutamise kohta ning koostöö kohta komisjoni, muude rahvusvaheliste finantseerimisasutuste ja Euroopa kahepoolsete finantseerimisasutustega, samuti esitab ta aruande mõju kohta arengule, nagu on osutatud artiklis 7. Kõik EIP ja rahvusvaheliste finantseerimisasutuste või Euroopa kahepoolsete finantseerimisasutuste vahelised vastastikuse mõistmise memorandumid, mis on seotud käesoleva otsuse kohaste finantstehingute teostamisega, avalikustatakse, või kui avalikustamine ei ole võimalik, teavitatakse neist Euroopa Parlamenti ja nõukogu käesoleva artikli lõikes 1 osutatud komisjoni iga-aastases aruandes.

4. Komisjoni aruandekohustuse täitmiseks ja kontrollikoja taotluste täitmiseks esitab EIP komisjonile iga EIP finantstehingu kohta statistilised, finants- ja raamatupidamisandmed ja võimaliku täiendava teabe ning audiitori otsuse EIP finantstehingute jäägi kohta.

5. Komisjoni raamatupidamise jaoks ja artikli 10 lõikes 1 määratletud täieliku tagatisega kaetud riskidest teatamiseks esitab EIP komisjonile riskihinnangut ja reitingut käsitleva teabe muude laenusajate või tagatise saanud võlgnike kui riikidega sõlmitud EIP finantstehingute kohta.

6. EIP esitab lõigetes 3, 4 ja 5 osutatud teabe omal kulul.

7. EIP teeb lõigetes 3 ja 4 osutatud teabe üldreeglina ka avalikult teatavaks, välja arvatud konfidentsiaalse teabe.

8. Teave selle kohta, kas projekt on ELi tagatisega kaetud, lisatakse projekti kokkuvõttesse, mis avaldatakse EIP veebisaidil pärast projekti heakskiitmist.

9. EIP lisab oma aastaaruandes Euroopa Ombudsmaniga sõlmitud vastastikuse mõistmise memorandumide toimimise järelhinnangu selles ulatuses, mil kõnealune memorandum puudutab käesoleva otsuse kohaseid EIP finantstehinguid.

10. Kui see on asjakohane, kohaldatakse lõigetes 1 ja 3 nimeetatud nõudeid vaid selliste EIP finantstehingute suhtes, mille puhul EIP rahastamisaotlus esitatakse pärast 30. oktoobrit 2011 ja mis allkirjastatakse pärast 1. jaanuari 2012.

Artikkel 12

Koostööst keelduvad jurisdiktsioonid

EIP on oma finantstehingutes sallimatu igasuguse ebaseaduslikul eesmärgil toimuva tegevuse, sealhulgas rahapesu, terrorismi rahastamise, maksupettuse ja maksudest kõrvalehoidmise suhtes. Eelkõige ei osale EIP rahastamiskõrvalikes riikides üheski finantstehingus, mis tehakse selliste välisriikide kaudu, mis on OECD, rahapesuvastase töökonna või teiste asjaomaste rahvusvaheliste organisatsioonide poolt määratletud koostööst keelduvate jurisdiktsioonidena.

Artikkel 13

Komisjoni tehtud maksete sissenõudmine

1. Kui komisjon teeb makse ELi tagatisel alusel, tegeleb EIP komisjoni nimel ja arvel makstud summade sissenõudmisega.

2. Hiljemalt artiklis 14 osutatud tagatislepingu sõlmimise kuupäeval sõlmivad komisjon ja EIP lepingu, milles sätestatakse maksete sissenõudmise üksikasjalikud tingimused ja kord.

3. Läbipaistvuse huvides teeb komisjon täpsed andmed kõigi artiklis 14 osutatud tagatislepingule vastavate maksete sissenõudmise juhtude kohta avalikult kättesaadavaks komisjoni veebisaidil, välja arvatud juhul, kui on vajalik konfidentsiaalsus.

*Artikkel 14***Tagatisleping**

Komisjon ja EIP sõlmivad tagatislepingu, milles sätestatakse ELi tagatise andmise üksikasjalikud tingimused ja kord, ning teavitavad sellest Euroopa Parlamenti.

*Artikkel 15***Kontrollikoja teostatav audit**

Kontrollikoda auditeerib ELi tagatist ja selle alusel Euroopa Liidu üldeelarvesse tehtud makseid ja maksete sissenõudmisi.

*Artikkel 16***Läbivaatamine**

Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule vajaduse korral ettepaneku ELi tagatise kehtestamiseks järgmise mitmeaastase finantsraamistiku alusel.

*Artikkel 17***Lõpparuanne**

Komisjon esitab käesoleva otsuse kohaldamise kohta Euroopa Parlamendile ja nõukogule lõpparuande 31. oktoobriks 2014.

*Artikkel 18***Kehtetuks tunnistamine**

Otsus nr 633/2009/EÜ tunnistatakse kehtetuks.

*Artikkel 19***Jõustumine**

Käesolev otsus jõustub kolmandal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Strasbourg, 25. oktoober 2011

Euroopa Parlamendi nimel

president

J. BUZEK

Nõukogu nimel

eesistuja

M. DOWGIELEWICZ

I LISA

ÜLDVOLITUSE PIIRKONDLIKUD ÜLEMMÄÄRAD

- A. **Ühinemiseks valmistuvad riigid:** 9 048 000 000 eurot.
- B. **Naaber- ja partnerrriigid:** 13 548 000 000 eurot, mis on jagatud järgmisteks indikatiivseteks vaheülemmääradeks:
- i) Vahemere piirkonna riigid: 9 700 000 000 eurot;
  - ii) Ida-Euroopa, Lõuna-Kaukaasia ja Venemaa: 3 848 000 000 eurot.
- C. **Aasia ja Ladina-Ameerika:** 3 952 000 000 eurot, mis on jagatud järgmisteks indikatiivseteks vaheülemmääradeks:
- i) Ladina-Ameerika: 2 912 000 000 eurot;
  - ii) Aasia (sealhulgas Kesk-Aasia): 1 040 000 000 eurot.
- D. **Lõuna-Aafrika Vabariik:** 936 000 000 eurot.

EIP juhtorganid võivad otsustada jagada üldvolituse üldise ülemmäära piires kuni 10 % piirkondlike ülemmäärade summast ümber piirkondade sees ja piirkondade vahel.

II LISA

POTENTSIAALSELT RAHASTAMISKÕBLIKUD PIIRKONNAD JA RIIGID

A. Ühinemiseks valmistuvad riigid

1. Kandidaatriigid:

Horvaatia, Island, endine Jugoslaavia Makedoonia Vabariik, Montenegro, Türgi

2. Potentsiaalsed kandidaatriigid:

Albaania, Bosnia ja Hertsegoviina, Kosovo, ⁽¹⁾ Serbia

B. Naaber- ja partnerriigid

1. Vahemere piirkonna riigid:

Alžeeria, Egiptus, Jordani Läänekallas ja Gaza sektor, Iisrael, Jordaania, Liibanon, Liibüa, Maroko, Süüria, Tuneesia

2. Ida-Euroopa, Lõuna-Kaukaasia ja Venemaa:

Ida-Euroopa: Valgevene, Moldova Vabariik, Ukraina

Lõuna-Kaukaasia: Armeenia, Aserbaidžaan, Gruusia

Venemaa

C. Aasia ja Ladina-Ameerika

1. Ladina-Ameerika:

Argentina, Boliivia, Brasiilia, Tšiili, Colombia, Costa Rica, Kuuba, Ecuador, El Salvador, Guatemala, Honduras, Mehhiko, Nicaragua, Panama, Paraguay, Peruu, Uruguay, Venezuela

2. Aasia:

Aasia (välja arvatud Kesk-Aasia): Afganistan, Bangladesh, Bhutan, Brunei, Kambodža, Hiina (sealhulgas Hongkongi ja Aomeni erihalduspiirkonnad), India, Indoneesia, Iraak, Laos, Malaisia, Maldiivid, Mongoolia, Nepal, Pakistan, Filipiinid, Singapur, Lõuna-Korea, Sri Lanka, Taivan, Tai, Vietnam, Jeemen

Kesk-Aasia: Kasahstan, Kõrgõzstan, Tadžikistan, Türkmenistan, Usbekistan

D. Lõuna-Aafrika

Lõuna-Aafrika Vabariik

⁽¹⁾ ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1244 (1999) alusel.

III LISA

RAHASTAMISKÕLBLIKUD PIIRKONNAD JA RIIGID

A. Ühinemiseks valmistuvad riigid

1. Kandidaatriigid

Horvaatia, Island, endine Jugoslaavia Makedoonia Vabariik, Montenegro, Türgi

2. Potentsiaalsed kandidaatriigid

Albaania, Bosnia ja Hertsegoviina, Kosovo, ⁽¹⁾ Serbia

B. Naaber- ja partnerrriigid

1. Vahemere piirkonna riigid

Alžeeria, Egiptus, Jordani Läänekallas ja Gaza sektor, Iisrael, Jordaania, Liibanon, Liibüa, Maroko, Süüria, Tuneesia

2. Ida-Euroopa, Lõuna-Kaukaasia ja Venemaa

Ida-Euroopa: Moldova Vabariik, Ukraina

Lõuna-Kaukaasia: Armeenia, Aserbaidžaan, Gruusia

Venemaa

C. Aasia ja Ladina-Ameerika

1. Ladina-Ameerika

Argentina, Boliivia, Brasiilia, Tšiili, Colombia, Costa Rica, Ecuador, El Salvador, Guatemala, Honduras, Mehhiko, Nicaragua, Panama, Paraguay, Peruu, Uruguay, Venezuela

2. Aasia

Aasia (välja arvatud Kesk-Aasia): Bangladesh, Brunei, Kambodža, Hiina (sealhulgas Hongkongi ja Aomeni erihalduspiirkonnad), India, Indoneesia, Iraak, Laos, Malaisia, Maldivid, Mongoolia, Nepal, Pakistan, Filipiinid, Singapur, Lõuna-Korea, Sri Lanka, Tai, Vietnam, Jeemen

Kesk-Aasia: Kasahstan, Kõrgõzstan, Tadžikistan, Türkmenistan, Usbekistan

D. Lõuna-Aafrika

Lõuna-Aafrika Vabariik

⁽¹⁾ ÜRO Julgeolekunikunõukogu resolutsiooni 1244 (1999) alusel.

IV LISA

REGIONAALPOLIITIKA RAAMISTIK

EIP tegevus ELiga ühinemiseks valmistumise protsessis osalevates partnerriikides toimub ühinemis- ja Euroopa partnerluslepingutega kehtestatud raamistik, milles on sätestatud prioriteetidid kandidaatriikide ja potentsiaalsete kandidaatriikide jaoks, et teha edusamme liidule lähenemisel, ja milles on sätestatud liidu abi raamistik. Stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsess on liidu poliitiline raamistik Lääne-Balkani jaoks. Selle aluseks on progressiivne partnerlus, kus liit pakub stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingute kaudu kaubanduskonksessioone, majandus- ja finantsabi ning lepingulisi suhteid. IPA kaudu osutatav ühinemiseelne finantsabi aitab kandidaatriikidel ja potentsiaalsetel kandidaatriikidel teha ettevalmistusi liidu liikmesriigiks olemisega kaasnevate kohustuste ja ülesannete täitmiseks. Kõnealune abi toetab reforme, sealhulgas ettevalmistuste tegemist liidu liikmesriigiks saamiseks. Selle raames keskendutakse institutsioonide väljaarendamisele, õigusaktide kooskõlastamisele liidu õigustikuga, liidu poliitika rakendamiseks ja vahendite kasutamiseks vajalike ettevalmistuste tegemisele ning majandusliku lähenemise saavutamiseks vajalike meetmete edendamisele.

EIP tegevus naaberriikides toimub Euroopa naabruspoliitika raames, mille kohaselt püüab liit arendada naabruses asuvate riikidega erilisi suhteid, et luua heaolu ja heanaaberlikkuse ala, mis rajaneb sellistel liidu väärtustel nagu demokraatia, õigusraamistiku põhimõtted, hea valitsemistava ja inimõiguste austamine ning mida iseloomustavad koostööl põhinevad tihedad rahumeelsed suhted kooskõlas tulemustele vastava eristamisega. Kõnealuse koostöö raames on käesoleva otsuse kohaste EIP finantstehingute eesmärgiks ka poliitika, millega edendatakse sotsiaalsele stabiilsusele kaasa aitavat kaasavat majanduskasvu ja töökohtade loomist ning mis on kooskõlas liidu välispoliitilisi eesmärke toetava stiimulitepõhise lähenemisviisiga, sealhulgas ka seoses rändeküsimustega.

Kõnealuste eesmärkide saavutamiseks rakendavad liit ja tema partnerid ühiselt kokku lepitud kahepoolseid tegevuskavu, milles on määratletud prioriteetidid muu hulgas poliitilistes ja julgeolekuküsimustes, kaubandus- ja majandusasjades, keskkonna- ja sotsiaalprobleemide ning transpordi- ja energiaühenduste integratsiooni valdkonnas.

Vahemere Liit, liidu strateegia Doonau piirkonna kohta, liidu strateegia Läänemere piirkonna kohta, Idapartnerlus ja Musta mere sünergia on mitmepoolsed piirkondlikud algatused, mis täiendavad Euroopa naabruspoliitikat, mille eesmärk on suurendada koostööd Euroopa Liidu ja naabruses asuvate, sarnaste probleemidega ja/või samas geograafilises piirkonnas paiknevate riikide rühma vahel. Vahemere Liidu eesmärk on taaskäivitada Euroopa Liidu ja Vahemere maade integreerimisprotsess, toetades majanduslikku, sotsiaalset ja keskkonnaalast ühist arengut mõlemal pool Vahemerd, ja see toetab suuremat sotsiaal-majanduslikku arengut, solidaarsust, piirkondlikku integratsiooni, säästvat arengut ja teadmiste kogumist, rõhutades vajadust suurendada finantskoostööd, et toetada piirkondlikke ja riikidevahelisi projekte. Vahemere Liit toetab eelkõige merekiirteede ja kiirraamistike rajamist, Vahemere saastest puhastamist, Vahemere päikeseenergia kava, Vahemere piirkonna ettevõtluse arendamise algatuse ja kodanikukaitse algatuste elluviimist ning Euroopa – Vahemere piirkonna ülikooli loomist. Liidu strateegia Läänemere piirkonna kohta toetab Läänemere piirkonnas jätkusuutlikku keskkonda ja optimaalset majanduslikku ning sotsiaalset arengut. Liidu strateegia Doonau piirkonna kohta toetab eelkõige transpordi, energiaühenduste ja julgeoleku arengut ning jätkusuutlikku keskkonda ja sotsiaal-majanduslikku arengut Doonau piirkonnas. Idapartnerluse eesmärk on luua vajalikud tingimused, et kiirendada poliitilist lähenemist ja edendada majanduslikku integratsiooni liidu ja idapoolsete partnerriikide vahel. Venemaa Föderatsioonil ja liidul on ulatuslik strateegiline partnerlus, mis on Euroopa naabruspoliitikast erinev ning mida iseloomustavad ühisruumid ja tegevuskavad. Neid täiendab mitmepoolset tasandil Põhjamõde, mis tagab liidu, Venemaa, Norra ja Islandi vahelise koostöö raamistiku.

EIP tegevus Ladina-Ameerikas toimub liidu, Ladina-Ameerika ja Kariibi mere piirkonna riikide strateegilise partnerluse raames. Nagu rõhutati 2009. aasta septembris esitatud komisjoni teatises „Euroopa Liit ja Ladina-Ameerika: partnerid üleilmsel tasandil“, on liidu prioriteetidid Ladina-Ameerikaga toimuva koostöö valdkonnas piirkondliku integratsiooni edendamine ning vaesuse ja sotsiaalse ebavõrdsuse kaotamine, et toetada säästvat majanduslikku ja sotsiaalset arengut. Neid poliitilisi eesmärke edendatakse, võttes arvesse Ladina-Ameerika riikide erinevat arengutaset. Kahepoolset dialoogi püütakse arendada liidule ja Ladina-Ameerikale ühist huvi pakkuvates valdkondades, sealhulgas sellistes valdkondades nagu keskkond, kliimamuutused, suurõnnetuste ohu vähendamine ja energeetika, teadus, teadusuuringud, kõrgharidus, tehnoloogia ja innovatsioon.

EIPd innustatakse tegutsema Aasias nii dünaamilistes tähtsates turumajandusega riikides kui ka vähem jõukates riikides. Liit süvendab selles mitmekesises piirkonnas oma strateegilist partnerlust Hiina ja Indiaga ning peab läbirääkimisi uute partnerlus- ja vabakaubanduslepingute sõlmimiseks Kagu-Aasia riikidega. Samal ajal on arengukoostöö endiselt väga olulisel kohal liidu Aasia tegevuskavas; Aasia piirkonnale suunatud liidu arengustrateegia eesmärk on kaotada vaesus, toetades laiapõhjalist jätkusuutlikku majanduskasvu, edendades piirkonnas kaubanduse ja integratsiooni jaoks soodsat keskkonda ning tingimusi, parandades valitsemist, suurendades poliitilist ja sotsiaalset stabiilsust ning toetades aastatuhande arengueesmärkide saavutamist 2015. aastaks. Töötatakse välja põhimõtted, et ühiselt tegeleda selliste üldiste probleemidega nagu kliimamuutused, säästev areng, turvalisus ja stabiilsus, valitsemine ja inimõigused ning loodus- ja muude õnnetuste ennetamine ja neile reageerimine. Kesk-Aasiaga loodud uut partnerlust käsitlev liidu strateegia, mille Euroopa Ülemkogu võttis vastu 2007. aasta juunis, on tugevdanud piirkondlikku ja kahepoolset dialoogi ning liidu koostööd Kesk-Aasia riikidega olulistest küsimustest, millega kõnealune piirkond kokku puutub, nt vaesuse vähendamine,

säästev areng ja stabiilsus. Strateegia rakendamine on toonud olulisi edusamme sellistes poliitikavaldkondades nagu inimõigused, õigusriik, hea valitsemistava ja demokraatia, haridus, majandusareng, kaubandus ja investeeringud, energeetika ja transport ning keskkond.

EIP tegevus Lõuna-Aafrikas toimub ELi Lõuna-Aafrika riigistrateegia dokumendi raames. Kõnealusel strateegiadokumendis määratletud peamised valdkonnad on teenuste osutamiseks töökohtade loomine ja suutlikkuse suurendamine ning sotsiaalne ühtekuuluvus. EIP tegevus Lõuna-Aafrikas on oluliselt täiendanud komisjoni arengukoostöö programmi, nimelt EIP keskendumisega erasektori toetamisele ning investeeringute tegemisele infrastruktuuri ja sotsiaalteenuste (elamumajandus, elektrienergia, joogivee puhastamine ja omavalitsuste infrastruktuur) arendamiseks. ELi Lõuna-Aafrika riigistrateegia dokumendi vahekokkuvõttes on soovitatud luua keskkonnasõbralikke töökohti, et tugevdada kliimameetmeid.
